

KVALITETSDEKLARATION

Nationella prov årskurs 3: resultat

Ämnesområde

Utbildning och forskning

Statistikområde

Skolväsende och barnomsorg

Produktkod

UF0125

Referenstid

Vårterminen 2017

Statistikens kvalitet	3
1 Relevans	3
1.1 Ändamål och informationsbehov	3
1.1.1 Statistikens ändamål	3
1.1.2 Statistikanvändares informationsbehov	3
1.2 Statistikens innehåll	3
1.2.1 Objekt och population	4
1.2.2 Variabler	4
1.2.3 Statistiska mått	4
1.2.4 Redovisningsgrupper	4
1.2.5 Referenstider	5
2 Tillförlitlighet	5
2.1 Tillförlitlighet totalt	5
2.2 Osäkerhetskällor	5
2.2.1 Urval	5
2.2.2 Ramtäckning	6
2.2.3 Mätning	6
2.2.4 Bortfall	6
2.2.5 Bearbetning	7
2.2.6 Modellantaganden	7
2.3 Preliminär statistik jämförd med slutlig	7
3 Aktualitet och punktlighet	8
3.1 Framställningstid	8
3.2 Frekvens	8
3.3 Punktlighet	8
4 Tillgänglighet och tydlighet	8
4.1 Tillgång till statistiken	8
4.2 Möjlighet till ytterligare statistik	8
4.3 Presentation	8
4.4 Dokumentation	8
5 Jämförbarhet och sam användbarhet	9
5.1 Jämförbarhet över tid	9
5.2 Jämförbarhet mellan grupper	9
5.3 Sam användbarhet i övrigt	9
5.4 Numerisk överensstämmelse	9
Allmänna uppgifter	9
A Klassificeringen Sveriges officiella statistik	9
B Sekretess och personuppgiftsbehandling	9
C Bevarande och gallring	10
D Uppgiftsskyldighet	10
E EU-reglering och internationell rapportering	10
F Historik	10
G Kontaktuppgifter	10

Statistikens kvalitet

1 Relevans

1.1 Ändamål och informationsbehov

1.1.1 Statistikens ändamål

Statistiken över resultaten på de nationella proven i grundskolans och sameskolans årskurs 3 är det kronologiskt första måttet på en elevs utbildning, lokalt och nationellt. Statistiken över resultaten i de nationella proven i åk 3 används tillsammans med annan statistik över elevers resultat i grundskolan vid planering och beslutsfattande om svensk skola.

Statistiken visar om eleverna deltagit samt uppnått kravnivån för varje delprov. Nationella prov i årskurs 3 bedöms i svenska/svenska som andraspråk och matematik. Eleverna gör nio delprov i matematik och åtta delprov i svenska/svenska som andraspråk.

Uppgifterna utgör en del i Skolverkets nationella uppföljningssystem för skolsektorn. Syftet med uppföljningssystemet är att det ska ge en samlad bild av skolans verksamhet och vara underlag för uppföljning och utvärdering på nationell och lokal nivå.

1.1.2 Statistikanvändares informationsbehov

Huvudanvändarna är Skolverket (det nationella uppföljningssystemet samt den officiella statistiken) och Utbildningsdepartementet. Därutöver används uppgifterna av skolenheter, kommuner, forskare och massmedia.

Statistiken över nationella proven i grundskolan har användare såväl inom som utanför utbildningssektorn. Informationsbehovet omfattar övergripande statistik som belyser om utbildningskvalitén är likvärdig för verksamhetsformer, inriktningar och geografiska avgränsningar.

Statistiken går inte att använda för att utvärdera hur elevernas resultat förändras över tid.

Det finns ett behov av mer detaljerad statistik för elever med tillfälligt personnummer. I nuläget går det inte att komplettera registret med bakgrundsvariabler från Registret över totalbefolkningen (RTB) för dessa elever. RTB innehåller endast personer som är folkbokförda i Sverige och som därmed har fullständiga personnummer. Andelen personer med tillfälligt personnummer, och därmed andelen som inte får träff i RTB är högre nu än då undersökningen utformades.

1.2 Statistikens innehåll

Statistiken redovisar andelen elever som uppfyller kravnivån, inte uppfyller kravnivån samt inte deltar per delprov för ett antal delprov som ingår i de nationella proven i årskurs 3. Statistiken redovisar också antalet elever som har deltagit i respektive delprov. Storheterna grupperas efter socioekonomiska variabler som till exempel föräldrarnas utbildningsnivå och eventuell utländsk bakgrund. Statistiken baseras på en totalundersökning.

1.2.1 Objekt och population

Intressepopulationen utgörs av samtliga elever som går i årskurs 3 i grundskola eller i sameskola i Sverige. Även elever i svenska utlandsskolor ingår i intressepopulationen.

Målpopulationen är samtliga elever som går i årskurs 3 i grundskola eller i sameskolan och som fått ett provresultat under läsåret 2016/2017.

Relationen mellan intressepopulation och målpopulation är god eftersom det är obligatoriskt för eleverna i grundskolan och sameskolan att skriva nationella prov och det är även obligatoriskt för huvudmännen att rapportera in resultaten till SCB för alla elever.

Målobjektet utgörs av en elev i årskurs 3 och observationsobjektet utgörs av en elev som är inrapporterad av uppgiftslämnaren till SCB. Det finns inga skillnader mellan mål- och observationsobjekt.

1.2.2 Variabler

Målvariablerna i undersökningen stämmer överens med intressevariablerna. Nedan anges de målvariabler/intressevariabler som redovisas i statistiken.

- Skolenhet - En skolenhet utgör en administrativ enhet där undervisning bedrivs och där det finns en ansvarig rektor. Observationsvariabeln samlas in från uppgiftslämnare av SCB.
- Kön - Flickor, pojkar. Observationsvariabeln härleds från individens personnummer.
- Deltagande i respektive prov/delprov.
- Delprovsresultat för svenska, svenska som andraspråk och matematik. Andelar som nått kravnivån respektive ej nått kravnivån.

För övriga målvariabler som också används för att gruppera statistiken hämtas motsvarande observationsvariabler från Registret över totalbefolkningen (RTB), Utbildningsregistret och Skolenhetsregistret, ibland i form av härledningar. Det är variabler om elevens föräldrars högsta utbildningsnivå, migration samt skolenhetens geografiska läge och huvudman.

Även om mål- och observationsvariabler överensstämmer väl, föreligger en principiellt viktig skillnad gällande de observationsvariabler som härleds från RTB: målvariablerna avser de förhållanden som skulle gälla om personer var korrekt folkbokförda enligt gällande regelverk, medan observationsvariablerna avser de förhållanden som faktiskt finns registrerade.

1.2.3 Statistiska mått

Statistiken redovisas i antal och andelar.

1.2.4 Redovisningsgrupper

Statistiken redovisas efter följande grupper:

- Huvudman
- Riket

- Kön
- Län
- Kommun
- Skolenhet
- Föräldrarnas utbildningsnivå
- Elever med okänd bakgrund
- Nyinvandrad

1.2.5 Referenstider

Referensperioden är vårterminen 2017.

2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Statistiken över resultaten på de nationella proven i årskurs 3 är en totalundersökning på individnivå och den allmänna bedömningen är att den statistik som redovisas håller god kvalitet. En bidragande orsak till att tillförlitlighet är hög är att huvudmännen till verksamheterna som finns inrapporterade får en återrapport som innehåller uppgifter om antal elever på skolenhetsnivå och därför har huvudmännen möjlighet att direkt återkoppla om något inte skulle stämma.

Materialet granskas löpande under insamlingens gång och huvudmännen till skolenheterna som finns inrapporterade i materialet återkontaktas bland annat vid större differenser gällande elevantal jämfört med höstens elevinsamling 2016.

För Registret över totalbefolkningen (RTB) har kontrollundersökningar gjorts där uppgifterna jämförts i RTB med Skatteverkets folkbokföringsdatabas. Dessa visar på att innehållet i folkbokföringen och RTB överensstämmer i mycket hög grad och att tillförlitligheten är god i RTB.

2.2 Osäkerhetskällor

Statistiken är totalräknad och därmed är inte statistiken påverkad av osäkerheter pga. urval. De finns dock en liten risk att huvudmännen inte rapporterar in nya skolenheter till Skolverkets skolenhetsregister, som utgör ramen för undersökningen. Se vidare förklaring under 2.2.2. *Ramtäckning*. Skolenhetsregistret anses trots det ha god täckningsgrad och uppdateras kontinuerligt.

I statistiken finns nästan 1 200 elever utan giltigt personnummer. Det innebär att det inte går att koppla på någon bakgrundsinformation från andra personregister för dessa elever. Därmed går det inte heller att redovisa dessa elever i ett fåtal av redovisningsgrupper som används, exempelvis föräldrarnas utbildningsnivå.

2.2.1 Urval

Denna källa bidrar inte till osäkerhet i statistiken.

2.2.2 Ramtäckning

Skolenheterna som ingår i ramen hämtas från Skolenhetsregistret. De villkor som ställs när ramen skapas är att skolenheterna antingen bedriver skolformen grundskola som följer svensk läroplan eller sameskola, att skolenheten är markerad som "aktiv" samt bedriver verksamhet för elever i årskurs 3. Även skolenheter som rapporterat in elever i årskurs 3 i undersökning om elever per den 15 oktober kommer med i ramen. Skolenhetsregistret håller hög kvalitet och uppdateras kontinuerligt men det är skolenheterna och huvudmännen själva som ser till att det är uppdaterat.

Viss undertäckning vad gäller elever som avbrutit studierna under läsåret kan förekomma men bedömningen är att undertäckningen är försumbar.

Övertäckning förekommer i urvalsramen men detta påverkar inte statistiken. Det kan vara skolenheter som inte bedriver verksamhet i aktuell årskurs men inte angett detta i Skolenhetsregistret. Skolenheter som inte lämnar in uppgifter till undersökningen kontaktas av SCB vilket medför att övertäckning kan särskiljas från svarsbortfall. Skolenheter som utgör övertäckning tas då bort från ramen och påverkar därmed inte statistiken.

2.2.3 Mätning

Statistikens kvalitet är beroende av uppgiftslämnarnas kvalitet på de efterfrågade uppgifterna. Skolenheter registrerar uppgifterna via elektroniska frågeformulär eller via datafil från administrativa register. De mätproblem som uppstår i undersökningen består huvudsakligen av att uppgiftslämnarna feltolkar instruktioner. Manuell granskning sker också löpande allt eftersom uppgifterna kommer in till SCB. Om fel misstänks återkontaktas uppgiftslämnaren som får möjlighet att kontrollera uppgifterna och eventuellt göra en ny registrering. De fel som upptäcks är ofta lätta att korrigera. Dataregistreringsfel förhindras nästan helt genom validitetskontroller. Det finns inga indikationer på att eventuella kvarvarande registreringsfel skulle påverka statistiken i någon riktning.

Uppgifterna till Registret över totalbefolkningen (RTB) hämtas från de externa folkbokföringsregistren som är administrativa till sin karaktär. Primärt är det Skatteverket som samlar in, mäter och registrerar uppgifterna. Insamlingen genomförs i fastställda rutiner och med hjälp av olika typer av blanketter. Hur uppgiftsinsamlingen och dataregistreringen i praktiken går till framgår av den interna handbok i folkbokföring som används i arbetet på Skatteverket. De observationsvariabler som hämtas från RTB anses ha mycket god kvalitet då registret uppdateras nära inpå de två insamlingsperioderna.

2.2.4 Bortfall

För statistiken över resultaten på grundskolans nationella prov i årskurs 3 förekommer objektsbortfall trots att skolhuvudmän är skyldiga att lämna uppgifter enligt Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2011:142). Vid den slutgiltiga leveransen fanns det nästan 3 600 skolenheter och drygt 116 000 elever. 17 skolenheter betraktas som det faktiska bortfallet. Av dessa är det 5 skolenheter som är svenska eller skandinaviska skolor i utlandet.

Det totala objektsbortfallet är litet på nationell nivå och bedöms inte kunna påverka undersökningens tillförlitlighet där objektsbortfallet består både av kommunala och fristående skolor.

Partiellt bortfall förekommer inte för de insamlade uppgifterna på grund av de tvingande kontroller som är inbyggda i insamlingssystemet. Det är dock möjligt att ange att eleven inte har deltagit eller att uppgift saknas som värde, varvid partiellt bortfall ändå förekommer. Partiellt bortfall förekommer också för bakgrundsvariabler ifall matchningen mot befolkningsregistret (RTB) eller Utbildningsregistret inte ger någon träff. Vid matchning mot RTB (version 2016-12-31 eller 2017-06-30) var det 1 221 elever som inte fanns med i registret och saknar därmed bakgrundsuppgifter, varav 1 158 elever har ett tillfälligt personnummer. För de elever som fanns med i någon av RTB-versionerna saknas uppgift om föräldrars utbildning för drygt 3 500 mödrar och drygt 6 300 fäder. De 63 elever som har personnummer men som ändå saknar information i bakgrundsvariablerna gör det därför att eleven är folkbokförd i annat land. Detta partiella bortfall är alltså delvis förväntat.

2.2.5 Bearbetning

För statistiken över resultaten för de nationella proven årskurs 3 sker maskinell granskning av samtliga variabler i webbenkäten samt textfiler i samband med registreringen. För att uppgifterna ska skickas in måste uppgiftslämnaren rätta samtliga flaggade fel.

Misstänkta systematiska felaktigheter rättas efter kontakter med uppgiftslämnarna. När allt material kommit in görs ytterligare kontroller på individ-, skolenhets- och kommunnivå. Exempel på kontroller är dubblettkontroller och rimlighetskontroller. Vissa jämförelser mot grundskolans språkinsamling görs också för att klargöra eventuella systematiska fel om eleverna fått provet rättat enligt svenska som förstaspråk eller andraspråk.

Bakgrundsuppgifter för eleven och dess biologiska föräldrar hämtas från RTB. Uppgifter om de biologiska föräldrarnas högsta avslutade utbildningsnivå hämtas från *Utbildningsregistret*. I de fall Utbildningsregistret har ett partiellt bortfall påverkas även statistiken över resultaten för de nationella proven årskurs 3.

Bearbetningsfel som beror på den "mänskliga faktorn", t.ex. beräkningsfel, programmeringsfel och systemfel kan finnas. Risken för att de skall inträffa och den konsekvens detta får för statistiken är mycket svår att beräkna. SCB arbetar kontinuerligt för att minimera riskerna för negativ inverkan på statistikens tillförlitlighet på grund av fel som beror på den "mänskliga faktorn", både förebyggande och genom snabba åtgärder när sådana fel upptäcks.

2.2.6 Modellantaganden

Denna källa bidrar inte till osäkerhet i statistiken.

2.3 Preliminär statistik jämförd med slutlig

Endast slutlig statistik redovisas.

3 Aktualitet och punktlighet

3.1 Framställningstid

Statistiken tar ca 6 månader (juni-november) att framställa.

3.2 Frekvens

Målstorheternas referenstid avseende resultaten för de nationella proven i årskurs 3 redovisas årligen. Undersökningens uppgiftsinsamlingsfrekvens är även den årlig.

3.3 Punktlighet

Publicering sker enligt publiceringskalendern för serien Sveriges officiella statistik: www.skolverket.se/statistik-och-utvardering/om-skolverkets-statistik/publiceringsplan-2017-1.243410.

4 Tillgänglighet och tydlighet

4.1 Tillgång till statistiken

Den SOS-stämplade officiella statistiken publiceras på Skolverkets webbplats, www.skolverket.se, i form av tabeller. Möjlighet finns även att ta fram dynamiska tabeller i databasen SIRIS, www.siris.skolverket.se. I SIRIS presenteras uppgifterna på riks-, kommun och skolenhetsnivå. Statistik publiceras också i Skolverkets olika publikationsserier, t.ex. "Officiell statistik för förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, skola och vuxenutbildning", och "Beskrivande data om förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg, skola och vuxenutbildning".

4.2 Möjlighet till ytterligare statistik

Skolverket svarar på frågor om den publicerade statistiken och utför på beställning enklare specialbearbetningar av primärmaterial. Statistikfrågor kan skickas per e-post till funktionsbrevlådan utbildningsstatistik@skolverket.se.

SCB utför på beställning mer omfattande specialbearbetningar av primärmaterial. Kontakta då brevlådan skolstatistik@scb.se och lämna din förfrågan.

4.3 Presentation

Publiceringen på Skolverkets webbplats består dels av standardiserade tabeller, dels av PM och webbtexter samt mer utförliga publikationer som belyser och kommenterar aktuell statistik.

Dessutom kan användare utnyttja webbdatabasen SIRIS där användaren själv väljer tabellutformning utifrån geografiska områden, siris.skolverket.se.

4.4 Dokumentation

Statistiken över resultaten av de nationella proven årskurs 3 är dokumenterad enligt SCB:s dokumentationssystem i samråd med Skolverket. Detaljerad information om mikrodata finns beskrivet i Dokumentation av mikrodata (MetaPlus). Samtliga dokumentationer är tillgängliga på www.scb.se/UF0125.

5 Jämförbarhet och sammanvändbarhet

5.1 Jämförbarhet över tid

Uppläggen på de nationella proven är lika och delproven prövar samma egenskaper varje år men de skiljer sig åt innehållsmässigt och kan därför variera i svårighetsgrad. Det går därför inte att göra jämförelser över tid.

5.2 Jämförbarhet mellan grupper

Redovisningsgrupperna går att jämföra för ett och samma mättillfälle på nationell nivå för att grupperna är tydligt definierade och avgränsande. Eftersom statistiken baseras på en totalundersökning är alla grupper också kompletta, ingen grupp har gynnats eller missgynnats av någon form av urval. Alla storheter tas också fram på samma sätt oavsett redovisningsgrupp.

5.3 Samanvändbarhet i övrigt

Viss sammanvändbarhet finns med statistiken över elever i grundskolan per 15 oktober (www.scb.se/UF0104). Kommande historiska studier avseende kommuner, skolenheter eller enskilda elever kan på sikt göras med övrig statistik som samlas in på individnivå. Statistiken över resultaten på de nationella proven i årskurs 3 är dock den kronologiskt första statistik som redovisar elevers resultat och som också ingår i Skolverkets nationella uppföljningssystem.

5.4 Numerisk överensstämmelse

De insamlade uppgifterna används utan anpassningar i statistiken, följaktligen råder numerisk överensstämmelse.

Allmänna uppgifter

A Klassificeringen Sveriges officiella statistik

Statistiken på riksnivå ingår i Sveriges officiella statistik (SOS) och då gäller särskilda regler för kvalitet och tillgänglighet, se lagen ([2001:99](#)) och förordningen ([2001:100](#)) om den officiella statistiken samt Statistiska centralbyråns föreskrifter ([SCB-FS 2016:17](#)) om kvalitet för den officiella statistiken.

B Sekretess och personuppgiftsbehandling

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen ([2009:400](#)). För att skydda enskilda personers eller företags sekretessreglerade uppgifter säkerställs att de inte kan röjas direkt eller indirekt i den statistik som offentliggörs. Vid behandling av personuppgifter, dvs. information som direkt eller indirekt kan hänföras till en person som är i livet, gäller lagen ([2001:99](#)) och förordningen ([2001:100](#)) om den officiella statistiken samt personuppgiftslagen ([1998:204](#)).

C Bevarande och gallring

Bevarandebehovet av datamaterialet kan för närvarande inte bedömas och är under utredning. Primärmaterialet (datafiler) behålls i 2 år medan blanketterna makuleras efter ca 3 år.

D Uppgiftsskyldighet

Uppgiftsskyldighet föreligger enligt lagen ([2001:99](#)) om den officiella statistiken, förordningen ([2001:100](#)) om den officiella statistiken samt Skolverkets föreskrifter ([SKOLFS 2011:142](#)), senaste ändring ([2017:78](#)).

E EU-reglering och internationell rapportering

Statistiken berörs inte av någon EU-reglering.

F Historik

Uppgifter om resultat i de nationella proven för årskurs 3 har samlats in från grundskolorna på tämligen likartat sätt sedan våren 2010.

G Kontaktuppgifter

Statistikansvarig myndighet	Skolverket
Kontaktinformation	Jesper Brohede
E-post	Fornamn.efternamn@skolverket.se
Telefon	08-527 337 09